

op, dengang Vatikanerarkivet aabnedes for Forskningen, og Adgang til historisk Materiale blev lettere rundt om i Landene, og i Aarenes Løb er mere og mere Stof stillet til hans Raadighed; ikke blot Vatikanets Arkiv og Bibliotek, men talrige andre Samlinger i Rom og lidet kendte Arkiver i Italiens forskellige Stæder har han kunnet benytte; det Materiale, der findes nord for Alperne, er ikke blevet forsømt, heller ikke den trykte Litteratur, der er til Stede i broget Mangfoldighed. At mange Døre aabnedes for den katolske Forsker, der havde saa monumentalt et Værk under Hænder, er forstaaeligt. Hans Confession kommer tydelig til Orde — det kan ikke være andet — men der er en Stræben efter at dømme uhildet og skifte Sol og Vind lige.

Det var Rankes Bog *Geschichte der römischen Päpste*, som Pastor havde i Tanker, da han lagde sine Arbejdsplaner. Han raader over et rigere og værdifuldere, mere gennemarbejdet Materiale, en uhyre Kundskabsfylde, men i Menneskekundskab og historisk Forstaaelse, i Fremstillingskunst naar han ikke sin Forgænger. Skønt Værket har vundet, alt som Arbejdet skred frem, idet Linierne trækkes fastere op i de senere Bind, og den politiske Historie kommer mere til sin Ret, savnes dog det, der gør *Geschichte der römischen Päpste* ung og betagende, selv nu da snart hundrede Aar er forløbne, siden Ranke i Italien gjorde sine Studier ikke blot i Arkiver og Biblioteker, men i Samvær med Prælater og Diplomater, og i Restaurationstidens Rom søgte at trænge ind i Nykatholicismens Væsen. *E. J.*

Professor Erik Arup har i 1924 udgivet et lille Skrift »*Grønland — en historisk redegørelse*«, der allerede forelaa trykt fra September 1923 som fortrolig Imødegaaelse af »den norske konstitutionskomité's indstilling af 3. Juli 1923«. Den polemiske Del af Skriftet, der ogsaa er vendt mod Arnold Ræstads Bog: »*Grønland og Spitsbergen*« falder naturligvis udenfor denne Omtales Rammer, men i et enkelt Afsnit, »*Kielfreden*«, har Prof. Arup kastet skarpt Lys over et rent historisk Spørgsmaal: de kendte Forhandlinger mellem Bourke og Wetterstedt i Januar 1814. Naar Forfatteren her ganske vil underkende det, han kalder »*Legenden*« om, at det skulde skyldes den danske Diplomats »*Aandsnærværelse*«, at Island, Færøerne og Grønland forblev ved Danmark, vil det sikkert vække Modsigelse, men derimod synes hans Betragtning allerede at have slaaet igennem paa et andet Punkt: dér hvor han gør gældende, at det Standpunkt, som Bourke hævdede i Kiel, at de nævnte Besiddelser ikke hørte under Norge, paa ingen Maade lader sig betegne som »*løgn*« fra

hans eller den danske Regerings Side. Det var Udtryk for en bestemt Opfattelse af disse Lande som uafhængige af Norge forskellig fra den, der saa dem som norske Skatlande. »Det eneste«, skriver Arup, »der kan gøres ud af den hele betragtning af Kieltraktatens tilblivelse, er at sige, at den gav Anledning til, at de to siden da fremtrædende forskellige opfattelser af Grønlands, Islands og Færøernes folkeretlige stilling her for første gang støder sammen«. I Virkeligheden er Halvdan Koht i »Det Grønland vi miste — og det vi ikke miste« (1924) naaet til et lignende Syn paa Sagen, og nogenlunde samtidig har en anden dansk Historiker C. P. O. Christiansen i »Dansk Udsyn« 1924 været inde paa lignende Tanker uden dog at trække Konsekvenserne af dem ved Behandlingen af Bourkes Optræden i Kiel. *E. M.*
